

tio, & per eam diminuitur patrimonium ejus, & fit pauperior. Sed his non obstantibus, contrarium est tenendum; (m) imò quòd valeat & teneat renuntiatio, modò fiat ante matrimonium contractum, modò constante matrimonio, modò eo soluto: Et istam sententiam & conclusionem clarè & apertè probat nostra *lex 60. Taur.* quæ simpliciter & generaliter dicit, quòd si uxor renuntiet lucris quæsitis constante matrimonio, non teneatur ad debita: (n) & fundatur & probatur expressè de jure communi: quia licèt donatio inter maritum & uxorem non valeat; tamen, quando quis eorum ex donatione non fit pauperior, nec diminuit patrimonium suum proprium, benè valet & tenet donatio, licèt alter efficiatur ditior; ut si quis renuntiet hæreditatem, legatum, vel fideicommissum, ut perveniat ad alterum, quia est sibi substitutus, vel ab intestato successurus: quia tunc cessat ratio fundamentalis prohibitiva: text. est formalis & expressus in *leg. Si sponsus. §. Si maritus. el 2. ff. de Donat. inter virum, & uxorem*, cujus verba sunt: *Si maritus hæres institutus repudiet hæreditatem donationis causa, Julianus scribit donationem valere, nec pauperior fit, qui non acquirit, sed qui de suo patrimonio deposuit: repudiatio autem mulieri prodest, si vel substituta mulier, vel ei ab intestato successura: simili modo, & si legatum repudiet, placet nobis valere donationem: & ibi notant & commendat Odofr. Bartol. & communiter DD. text. in *leg. Profectitia. §. Si pater. ff. de Jure dotium: text. in *leg. Qui autem. ff. de His que in fraud. credit. ubi disponitur, quòd licèt potest debitor repudiare hæreditatem vel legatum in fraudem creditorum, nec fit revocatio per edictum illius tituli; quia licèt non acquirat de novo, tamen non diminuit patrimonium: textus in *leg. Cum oportet.****

(m) Prout tenet Bernard. in *cap. 7. de Donat. inter virum*, in verb. *Si non est aliud*, Faber. *Rubric. Instit. de Nuptiis. Suar. in leg. 1. tit. 3. de las Ganancias, lib. 3. Fori limitatione 1. verb. Queritur. Palac. Rub. in Rubr. §. 63. num. 1. Cassan. in Consuetud. Burgundie, rubr. 4. §. 2. verb. Aquesta, versic. limit. 4. num. 15. Matienz. in leg. 9. tit. 9. lib. 5. glossa 1. num. 1. & ibi sup. 2.*

(n) Vide Covarrub. *de Sponsal. 2. part. cap. 7. §. 1. num. 11. Matienz. in leg. 9. tit. 5. Rocopilat. per totum.*

(o) Nec etiam obstat textus bene notandus, juncta Glossa ordinaria bellissimè, in *l. 1. §. Quæ oneranda. ff. Quarum rerum actio non detur*, ubi probatur, quòd metus reverentialis, quem habet uxor respectu mariti, vel filius respectu patris, vel libertus respectu patroni est sufficiens ad rescissionem actus vel contractus qui inter eos geritur vel celebratur: & ibi notant & commendat Barrol. Alberic. & communiter DD. antiqui: & illam Glossam reputat singularem & unicam Rayner. in *leg. penult. ff. de Furtis*, notat etiam & commendat Bald. in *leg. Pactum. Cod. de Collat. column. 1. idem Bald. in leg. 1. Cod. de Bonis matern. 3. column.* Quia respondeo, quòd solus metus reverentialis non sufficit, si non interveniant minæ, vel verbera, licèt non ita severiter illata sicut ab extraneo: ita tenent & declarant Bartol. Angel. & communiter DD. in *dist. l. 1. §. Quæ oneranda*, idem Bartol. in *leg. Interpositas. Cod. de Transactionibus*, & ibi Bald. & alii DD. idem

§. Sin autem. Cod. de Bonis que liber. ubi habetur, quòd licèt donatio inter patrem & filium non valeat, tamen benè potest pater renuntiare usumfructum quem habet à lege in bonis filii: & ibi notant & commendat Bald. Salyc. Paul. & communiter DD. text. in *leg. penult. ff. de Collat. bon.* ubi, si pater illud quod post mortem tenebatur solvere filio, dedit vel solvit in vita, valet & tenet solutio, & non tenetur filius aliis fratribus conferre. Nec his obstat ratio mea superior; quòd dominium & possessio transit ipso jure in uxorem pro sua parte, & renuntiando dicitur perdere & diminuere patrimonium suum: Quia respondeo, quòd non est vera & propria acquisitio domini, & realis incorporatio in patrimonium ejus per actum verum & naturalem, sed fictè & revocabiliter per legem; idèd potest renuntiare & non acquirere, sicut quando hæreditas & legatum ipso jure alicui quæritur sine additione, vel immistione, & tamen potest repudiare vel se abstinere. Nec etiam obstat text. notabilis & subtilis, in *leg. Magis puto. §. Si fundum. ff. de Rebus eorum*, ubi habetur, quòd minor etiam cum auctoritate tutoris vel curatoris non potest repudiare legatum rei immobilis sibi relictum sine decreto Judicis; Quia illud est verum & procedit in minore, qui non solum prohibetur alienare & perdere, sed etiam desinere acquirere: Sed nostra quæstio & jura prædicta loquuntur & procedunt, quando quis solum prohibetur perdere & diminuere patrimonium: & in expressò, licèt non ita benè fundent, ita tenent Joan. Faber. in *Rubr. Insti. de nupt. in fin. Palac. Rub. in dist. repet. cap. Per vestras, fol. 26. column. 3. & fol. 27. column. 3. Roderic. Suar. in dist. leg. 1. tit. 3. lib. 3. For. ll. 2. quæst. (o)*

TEX-

LEX LXI.

COMMENTARIUM

In Legem LXI.

SUMMARIUM.

DE aqui adelante la muger no se pueda obligar por fiadora de su marido, aunque se diga y alegue que se convirtió la tal deuda en provecho de la muger. Y asimismo mandamos, que quando se obligaren a mancomunado marido y muger en un contrato, o en diversos, que la muger no sea obligada a cosa alguna: salvo si se probare que se convirtió la tal deuda en provecho de ella; ca entonces mandamos, que por rata del dicho provecho sea obligada: pero si lo que se convirtió en provecho de ella fue en las cosas que el marido le era obligado a dar, asi como vestirla, y darle de comer, y las otras cosas necesarias, mandamos que por esto ella no sea obligada a cosa alguna: lo qual todo lo que dicho es se entienda si no fuere la dicha fianza, o obligacion a mancomunado por maravedis de nuestras rentas, o pechos, o derechos de ellas.

Id est:

Uxor posthac obligari non possit in fidejussionem pro marito, etiamsi dicatur & allegetur debitum in emolumentum uxoris conversum esse. Item præcipimus, ut quando maritus & uxor sese obligaverint ex communi (ut dicitur) manu in eodem contractu, aut in diversis; uxor non teneatur ad quicquam; nisi probetur debitum in ipsius emolumentum fuisse conversum; nam tum præcipimus, ut pro rata ipsius emolumenti obligetur; verum si quod in illius emolumentum fuit conversum fuerit, in iis rebus quas maritus illi dare tenebatur, ut sunt victus & vestitus, & ejusmodi res necessariae, præcipimus ut hoc ipsa ad nullam rem sit obligata. Quod totum prædictum intelligi volumus, nisi prædicta fidejussio seu obligatio ex communi manu sit pro pecunia nostrorum reddituum, vestigialibus, aut ad ea pertinentibus.

idem Bart. in *leg. Ad dimidiam, Cod. Quod metus causa*, & ibi Angel. Paul. & communiter DD. Innocent. in *cap. Causam matrimonii de offic. deleg.* & ibi Abb. & communiter Canonist. idem Jason. 7. column. num. 61. Greg. Marta. in *cap. Quamvis pactum, de pactis, in 6. 12. column. numer. 45.* & magistraliter & fundamentaliter dixi in materia contractuum, *cap. de Restitutione minorum 14. in ordine num. 27.* ubi omninò videas.

(p) Quòd si mulier simul cum viro se cum juramento obligasset, & ex ea obligatione esset enormissimè læsa; ut quia, soluta summa, maneret indotata, neque suppeterent viri facultates, ex quibus posset sibi satisfieri, nec debitum esset conversum in ejus utilitatem; hoc casu, *petitio relaxationis juramenti, posse contravenire, & contractum rescindere, affirmat Parisi consil. 75. per totum, 3. volum. & vide Simonem de Præcis consil. 1. num. 21.*

NOta ex ista lege sequentes conclusiones. Prima: quòd uxor non potest intercedere pro marito, etiamsi allegetur quòd debitum fuit conversum in utilitatem ipsius uxoris. Secunda conclusio: quòd quando maritus & uxor obligantur tanquam duo rei in solidum; non tenetur nisi quatenus probetur esse conversum in utilitatem ipsius uxoris. (p) Tertia conclusio: quòd ita demum dicitur esse conversum in utilitatem ejus, quando utilitas respicit patrimonium uxoris, & augmentum ejus; non verò ad ea quæ aliàs maritus de necessitate juris tenebatur, ut alere, & alia necessaria sibi ministrare. Quarta conclusio: quòd prædicta obligentur pro debito regali vel fiscali; quia tunc indistinctè tenentur prout fuerint obligati, tanquam extranei.

I Pro cujus perfecta declaratione dico & præsuppono: quòd licèt regulariter pro quolibet debito & persona possit obligari fidejussor, &

est verum & debet intelligi in aliis personis extraneis: secus tamen est in marito & uxore; quia si ambo simul tanquam duo rei debendi obligantur, non tenetur uxor in aliquo, nisi pro ea parte, qua utilitas ad eam pervenit, ut in *dist. Authentic. si qua mulier*, & in *Authentic. unde illa sumitur*, & hoc est quod voluit expressè nostra lex Tauri, & iste est ejus verus & realis sensus; per quam apertè hodiè corrigitur *lex 14. tit. 20. lib. 3. Fori ll. & l. 207. in ll. styli.* quæ idem disponebant quod jus commune, etiam in marito, & uxore; sicut in extraneis personis. (x)

Quæro tamen, si maritus & uxor obligantur tanquam duo rei debendi; dato quod contractus & obligatio non valeat respectu uxoris, an in totum valeat respectu mariti? Et firmiter teneo quod sic; quia ratio prohibitionis & annulationis tantum respicit uxorem, non verò maritum: & ista est intentio nostræ legis & in terminis facit bonus text. in *leg. Si Titius & Seja. ff. de Fidejuss.* & fundatur de jure communi ex sententia Alber. in *dist. Authent. si qua mulier. 2. column.* qui in terminis hoc videtur decidere.

Item quæro, si uxor intercedat & se obliget tanquam fidejussor, vel cum marito tanquam duo rei debendi, & expressè confiteatur pretium vel debitum in ejus utilitatem versum, an remaneat obligata pro illa parte? Et breviter & resolutivè dico quod non; quia inter tam conjunctas personas præsumitur fraus, & quod metu vel amore emanavit confessio. (y) Item etiam videtur inter eos donatio, quæ non valet: Item etiam, quia prædicta jura Authenticorum expressè dicunt, quod manifestè debet constare in utilitatem uxoris versum: ergo talis confessio non valeat: Et in expressò ita tenet Alber. in *dist. Authent. si qua mulier, Cod. ad Vellejan. penult. column. in fin.* & ibi Paul. de Castr. 1. column. num. 3.

4 Item quæro, quid è converso, si uxor se obligat tanquam principalis, maritus verò tanquam fidejussor, an uxor teneatur & remaneat obligata? Et videtur quod similiter non valeat ejus obligatio; quia quæsito colore videtur fidejuberè & intercedere pro marito, verbis postpositis & mutatis: & in specie ita tenet notabiliter Nicol. de Mata in *dist. Authent. si qua mulier.* & ibi Bald. 2. column. num. 3. Contrarium tamen & melius tenet ibi Alber. 2. co-

lumn. versic. *Sed quid si uxor*, post Din. & Albert. & Odofred. quos allegat; imò quod efficaciter uxor teneatur tanquam principalis, & maritus tanquam fidejussor, nisi fraus & dolus probetur: argumento textus in *leg. Seja mancipia, ff. ad Vellejan. & in leg. 3. Codic. ne uxor pro marito.* Nec obstant prædicta jura Authenticorum. & nostra lex Tauri. Quia loquuntur quando uxor se obligavit accessoriè tanquam fidejussor, vel principaliter simul cum marito tanquam duo rei debendi; secus verò quando uxor obligatur principaliter, maritus verò accessoriè tanquam fidejussor, ut in quæstione proposita.

5 Tertia conclusio hujus nostræ legis confirmatur ex notabili & singulari doctrina: quia in his, quæ non pendent à nostra sola voluntate, bene prodest & sufficit protestatio; sed in his quæ non pendent à nostra sola voluntate, sed certo modo per legem disposita sunt, protestatio est nullius momenti, & non relevat protestantem tacite nec expressè: unde meritò obligatio uxoris est nulla, tanquam non subsistente causa; & protestatio mariti, quæ colligitur ex tali contractu, est nullius momenti, & non relevat protestantem: text. est formalis & expressus in *leg. Nesennius. ff. de Negotiis gestis*, juncta Glossa ordinaria, in verb. *Conveniret*, & ibi Bart. 1. column. num. 1. Bald. fin. column. num. 4. Paul. de Castr. & communiter DD. text. juncta Glos. ordinaria & communi opinione, in *leg. Si quis à liberis. §. Si mater. ff. de Liber. agnos. text. in leg. Alimenta, Cod. de Negot. gest. juncta Gloss. ordinaria, in verb. Materna pietate*, & ibi Bald. Paul. Salyc. & communiter DD. textus in *leg. Quis aliena, §. fin. ff. de Acquir. hæred.* & ibi Bart. Alberic. Paul. Imol. & communiter DD. text. in *leg. 2. ff. de Doli except.* tenet etiam magistraliter Bartol. in *leg. Non solum. §. Morte. ff. de Novi oper. numer. 7. column. numer. 31. versic. Circa* & ibi communiter Moderni, præcipuè Jas. 51. column. num. 26. idem Bart. in *leg. Edita actio penult. column. num. 30.* & ibi communiter Moderni. idem Bart. in *leg. fin. ff. de eo quod certo loco*, tenet etiam Bald. in l. unica, *Cod. Ut quæ desunt advocatis*, idem Bald. Paul. de Castr. & alii DD. in *leg. 1. §. Editiones. ff. de Electione*, idem Bald. notabiliter in *cap. Cummana, de Electione*, idem Bald. in *cap. Præsentium, de Testibus.* Jas. notabiliter in l. fin. *Cod.*

(x) Ut etiam animadvertit Matienz. in *leg. 9. tit. 3. lib. 5. gloss. 3. num. 1.*

(y) Quam etiam rationem reddit Castill. hic verb. *Si se probare*, & Palac. Rub. num. 5. & pluribus probat Tiraquell. in *leg. Si unquam donatione largitus*, num. 175. *Cod. de Revocandis donationibus*, & *leg. Connubialibus, gloss. 5. quæst. 10. num. 11.*

Cod. de Jure emph. penult. column. tenet etiam & probat Glossa ordinaria, juncto text. in *cap. Inter dilectos de fide instrument. in verb. Salvo in omnibus*, & ibi Innocent. Hostiens. Abb. Card. Anchar. & communiter DD.

6 Quarta conclusio hujus nostræ legis apertè est correctoria juris communis: nam de jure communi in tantum uxor non poterat intercedere & se obligare tanquam fidejussor pro marito, ut procederet etiam pro debito fiscali: text. est in *dist. Authent. ut nulli judic. liceat hab. §. Et illud collat. 9. text. in dist. Authent. si qua mulier. Cod. ad Vellejan. ibi: Sive privatum, sive publicum sit debitum*, & ibi Glossa ordinaria, & communiter DD. quia præferebatur privilegium & commodum privatum & particulare uxoris favore dotis & sexus, ipsi debito fiscali & publico: Hodiè tamen nostra lex apertè vult & determinat contrarium, imò quod uxor possit obligari tanquam fidejussor vel correa pro debito publico & fiscali. Et per hæc remanet ista lex utiliter & magistraliter expedita.

TEXT. LXII.

Ninguna muger por ninguna deuda que no descienda de delito pueda ser presa, ni detenida, si no fuere conosciadamente mala de su persona.

Id est:

Nulla mulier pro ullo debito non proveniente ex crimine possit trahi in carcerem, aut ibidem detineri, nisi notoriè sit malæ vitæ.

COMMENTARIUM

In Legem LXII.

SUMMARIUM.

1 Mulier non potest incarcerari pro debito civili.

2 Mater quæ est tutrix & curatrix filiorum,

(2) Vide *Dueñas reg. 312.* ubi plures concordantes citat *Planza de Delictis cap. 24. num. 11.* Matienz. in *leg. 10. tit. 3. lib. 5. Recop. in princ.*

(A) Idem docent Palac. Rub. Castill. & Cifuent. hic, Covarrub. de *Sponsal. 1. part. cap. 8. §. 11. in fin.* *Planza de Delictis cap. 24. num. 10. & 13.* Archidiaconus in c. *Diffinimus. 18. quæst. 2.* Aviles in *Proemio prætorum, num. 27.* Matienz. in *leg. 10. tit. 3. lib. 5. glossa 4. num. 1.*

(b) Idem etiam testatur *Capicius decis. Neapolitana 44.* Decius in *leg. 2. num. 78. ff. de Reg. jur. Covarrub. de Spons. 2. part. cap. 8. §. 11. num. 6.* Roman. in *leg. Si vero. §. De viro, secund.* Anton. Gomez. ad *Leg. Tauri.*

Hhh 2

fal-

quæ renuntiavit Vellejano, an possit incarcerari?

3 Quæ mulier dicatur meretrix? & an possit retinere sibi datum, & petere sibi promissum?

Nota ex ista leg. quod mulier non potest incarcerari pro debito civili: & idem disponit text. de jure communi in *Authentic. hodiè. Cod. de Custod. reor. text. in Authent. ut nulli judic. §. Necessarium, collat. 9.* & ibi communiter DD. text. in *Authentic. sed hodiè. Cod. de Offic. diver. judic. (2)* Ex quo inferas, quod licet hodiè in nostro regno debitor masculus possit incarcerari, & si intra novem dies, postquam sit in carcere positus, non solvat, debet tradi ipsi creditori, ut serviat ei usque ad compensationem debiti; ut in *leg. 5. tit. 12. lib. 5. Ordinar. & in pragmatica 78. 79. 80.* tamen mulier non potest incarcerari, nec tenetur servire, per nostram legem.

Quod tamen intellige, nisi talis mulier sit meretrix, vel luxuriosè vivens: quia tunc bene potest incarcerari, argumento textus in *Authentic. de restitutionibus*, & ea quæ parit. in 11. mense. §. final. collat. 4. ubi dicit textus quod magis debet favori castitati, quam luxuriæ, & luxuria non est digna privilegio legali, (A) & in expressò ita tenet Bald. in *leg. Consentaneum. Codic. Quomodo & quando in fin. column. num. 46.* & idem disponit & determinat nostra lex. Quod iterum intellige quando est soluta: secus si conjugata, quia tunc non potest incarcerari: licet luxuriosè vivat: ita singulariter tenet Joân. Andr. in *Addit. ad Specul. in Rubric. de injuriis*, argumento textus in *leg. Si uxor. §. 1. ff. de Adult.* tenet etiam & sequitur Rom. in *leg. Si vero. §. de Viro. ff. Solut. matrimon. 2. fallen. Alexand. & Jas. in leg. Plerique. ff. de In jus voc. final. column. Angel. de Aretin. in parte famæ publicæ, in materia capturæ, Palac. Rub. in *Repet. cap. Per vestras, fol. 95. 3. column.* & in præsent. (b)*

2 Item etiam limita & intellige, nisi in matre quæ est tutrix vel curatrix filiorum & renuntiavit Vellejano & omni legum auxilio; quia bene potest incarcerari: ita Bartol. in *Authentic. matri & avie. Cod. Quando nupt. offic. fung. post. penult. column.* & ibi Salyc. & communiter DD.

in idem